

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 3

Juni 1942

40. årgang

Redigert av dr. agr. Aasulv Løddesøl.

KORT VEILEDNING I TORVSTRØDRIFT

Av ingeniør A. Ordning.

I. Litt om torvstrøets egenskaper.

Strøtorvmyrene er dannet av kvitmoser, oftest iblandet noe lyng og halvgras, særlig myrull. Det ene vekstlaget gror ovenpå det underliggende, så kvitmosemyrene kan bli flere meter dype.

Strøtorvmyrene dannes i alminnelighet ved at tjern og sjøer gror igjen med kvitmoser, men også ofte ved forsumping av fastmark. De fleste kvitmoser trives ikke i kalkholdig vann, og kvitmosemyrene danner en dårlig og meget næringsfattig grobunn for skog og høgere vekster. Strøtorvmyrene er våre mest stubberene myrer. Finner en stubber, ligger de gjerne etter myrbunnen og skriver seg fra skog som er ødelagt ved forsumpingen. Strøtorvlaget ligger ofte skarpt atskilt fra andre mer eller mindre fortorvede torvlag, men kan også være det framherskende torvslag like til myrbunnen.

God strøtorvmyr skal inneholde nesten ufortorvet (lite omdannet) kvitmose. Myras brukbarhet til torvstrø blir bestemt av fortorvingsgraden. Prøven på god strøtorvmyr er om en kan presse omtrent rent vann ut av torva.

Av kvitmoser finnes mange forskjellige arter, hvorav Sphagnum fuscum, Sphagnum rubellum og Sphagnum imbricatum er meget alminnelige hos oss. Kvitmosene trenger mer eller mindre vann for å vokse. En art som Sphagnum palustre kan vokse helt under vann, mens Sphagnum fuscum vil ha mindre fuktighet.

Kvitmosene har på grunn av sin spesielle bygning en meget stor vannoppsugningsevne. De har nemlig to slags bladseller. Noen er smale og bladgrøntførende og danner et nett som utfylles av store vann- eller luftfylte seller. Disse store seller er i regelen avstivet innvendig med ring- eller spiralformede lister og har vegger som er gjennombrutt av små huller eller porer. I disse store seller, de såkalte hyalinseller, kan kvitmosene samle opp og magasinere store vannmengder.

Sammenliknet med andre brukte strøemner har kvitmosene et minimalt celluloseinnhold i forhold til sin oppsugningsevne. Ved bruk av torvstrø unngår en således sellulosens skadevirkning i gjødselen

som kan forekomme om en bruker sagflis i større utstrekning. Sagflis omsettes meget langsomt, og ved gjæringen vil mikroorganismene bruke en større eller mindre del av gjødselens kvelstoff. Sterk bruk av sagflis til strø kan derfor føre til mindre kvelstofftilgang for plantene.

Etter forsøk utført av Svenska Mosskulturforeningen har de forskjellige strøemner følgende vannoppsugningsevne:

Tyttbær og blåbærlyng	...	1/3	ganger	så	meget	vann	som	sin	vekt
Granbar	.....	1/3	»	»	»	»	»	»	»
Bjørnemose	.....	1½	»	»	»	»	»	»	»
Bregner	.....	2½	»	»	»	»	»	»	»
Lauv	.....	3¼—4	»	»	»	»	»	»	»
Sagflis	.....	2½—5¼	»	»	»	»	»	»	»
Halm	.....	3⅔—4½	»	»	»	»	»	»	»
Godt torvstrø	.....	8—16	»	»	»	»	»	»	»

Det framgår av ovenstående at torvstrø har opptil 5 ganger så stor oppsugningsevne som de øvrige vanlig brukte strøemner.

Foruten å være et fremragende oppsugningsmiddel for flytende gjødsel har torvstrø evne til i en viss grad å oppta de for husdyrene sjenerende ammoniakkdamper i husdyrrommene. Ved bruk av torvstrø i gjødselen tilføres jorda moldemner. Derved blir leirjord etter hvert mer porøs, og sandjord holder bedre på fuktigheten og på gjødselstoffene.

Det lar seg ikke gjøre å fastslå generelt hvilken verdi i penger torvstrø har som gjødseloppsamlingsmiddel. Her spiller så mange forhold inn, såsom gjødselplassens beskaffenhet, om gjødselen lagres i kjeller eller i friluft, mengder av torvstrø i forhold til gjødselkvantum osv., men vi kan regne oss til hvilken verdi 1 m³ torvstrø mettet med urin har.

Vi går ut fra at 1 m³ torvstrø har en midlere oppsugningsevne av 10 ganger sin egen vekt og veier ca. 60 kg. 1 m³ torvstrø opptar da 600 kg urin. Under forutsetning av et midlere innhold av 1 % kvelstoff og 1,5 % kali i kuurin vil 60 kg torvstrø mettet med urin inneholde følgende mengder plantenæringsstoffer:

Kvelstoff, 6 kg à kr. 0,897*	.....	=	kr. 5.38
Kali, 9 kg	» » 0,375*	.....	= » 3.38

Samlet verdi kr. 8.76

Når unntas urin fra gris som inneholder omkring 0,1 % fosforsyre, er urin fra de andre husdyr meget fosforsyrefattig. Av den grunn er det ikke tatt hensyn til fosforsyreinnholdet ved ovenstående beregning. Heller ikke kalken er tatt med, da den representerer liten verdi i penger.

Torvstrøets eget innhold av plantenæringsstoffer angis i middel til følgende verdier:

*) Etter prisliste over kunstgjødsel i Samvirke nr. 4 1942, henholdsvis for kalksalpeter 15½ % N og kaligjødsel 40 % K₂O.

Kvelstoff	0,65	%
Fosforsyre	0,003	»
Kali	0,035	»

Det framgår herav at det bare er kvelstoffinnholdet som er av noen betydning. Hvor meget av dette som kommer plantene til gode er usikkert på grunn av torvas langsomme omsetning.

Den ovenfor utregnede verdi av plantenæringsstoffene i 1 m³ torvstrø mettet med urin kan en ikke gå ut fra i praksis. For det første blir ikke torvstrøets oppsugningsevne nyttet fullt ut, bl. a. på grunn av at det blir utsatt for press i gjødselhaugen, og dessuten tapes verdistoffer i større eller mindre grad under lagringen.

Reduserer en de kr. 8.76 til omkring kr. 5.00 à kr. 5.50 får en antakelig noe så nær verdien av den urinmengde som kan oppbevares ved bruk av 1 m³ torvstrø.

Til orientering angis nedenfor de torvstrømengder som vanligvis anvendes til de enkelte husdyr:

Til 1 ku	5 m ³ løst revet torvstrø	eller 5 normalballe
» 1 gris	2 » » » » »	2 »
» 1 hest	4 » » » » »	4 »
» 1 høne	0,3 » » » » »	0,3 »

En gård med 15 kuer, 3 hester, 2 griser og 20 høns trenger da ca. 100 m³, eller 100 normalballe pr. år. En normalballe er presset i presserom på 0,85 m³. Da strøet blir ifyllt fra stor høyde og pakker seg en del under fyllingen i pressen, regner en at dette torvstrøkvantum utgjør 1 m³ revet strø løst kastet i en kasse av 1 m³ størrelse.

Hvor store mengder tøvstrø som bør brukes i det enkelte tilfelle er avhengig av flere forhold, bl. a. foringa og dyrenes størrelse. Forbruket angis da også nokså forskjellig, og de ovenfor anførte tall kan betraktes som en rettleiding.

II. Torvfrøtilvirkning.

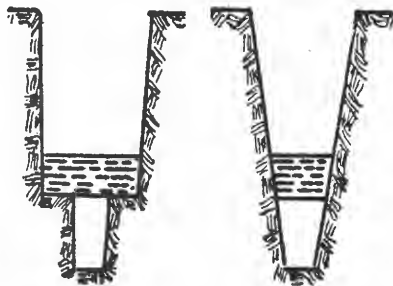
A. Harvestrø.

1. Harving av myroverflaten.

Myra som skal anvendes må grøftes godt. Avløpsgrøfta bør, når myra er dyp nok, være minst 1,5 m dyp og drengrøftene 1,25 m dype. Drengrøftene kan gjøres som åpne grøfter, men lukkede torvgrøfter er det beste. En bruker enten satsgrøft (fig. 1) eller kilegrøft (fig. 2). Avstanden mellom drengrøftene bør ikke overstige 10 m.

Myra planeres, tuer avhogges og lyngen brennes. Myra må være stubberen.

Harvingen foregår etter myras lengderetning, så en unngår unødvendig sning av redskapen. Av harver kan brukes fjørharv, rulleharv, rett- eller krokinnharver med skarpe tenner. Er myra blaut.

Satsgrøft.

Fig. 1.

Fig. 2.

Kilegrøft.

må det brukes truger på hesten. Fig. 3 viser en trug som passer for dette bruk.

Nå for tiden, da traktor snart finnes på hver gård, kan også denne komme til anvendelse ved lagingen av harvestrø, enten ved å henge en harv etter traktoren eller ved å bruke en eller annen slags fre-

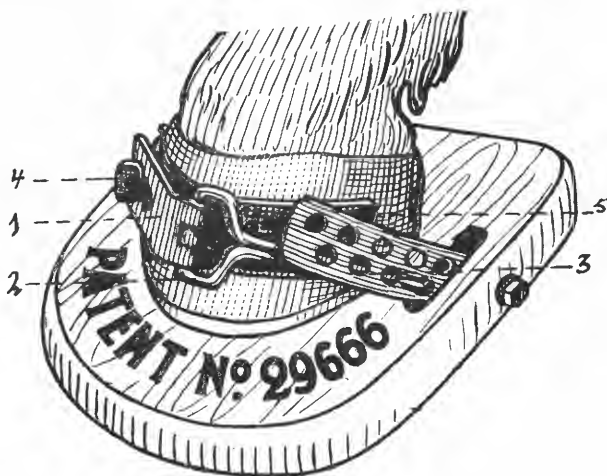

Fig. 3.

Faxes trug.

ser. Traktorhjulene må forsynes med ekstrarfelger, så bakhjulene får en felgbredde av 35 til 40 cm og forhjulene 25 til 30 cm. Det må ikke brukes gripetenner på felgene, helst bare glatt felg, og om en er nødt til å øke friksjonen, tversgående trelister. Beltetraktor er best.

Det harvede strø ligger til tørk 1 til 3 dager alt etter som tørken

er mer eller mindre god. Tørkingen framskyndes ved å røre i strøet med rive eller kjøre en kjetting på tvers av harveretningen over tørkefeltet. Når strøet er tørt nok, skraper det i ranker med en kasseskraper (fig. 4) og bæres inn under tak med bærebår (fig. 5), trilles inn med trillebår eller kjøres inn med hest eller vagger på skinner.

Fig. 4.

Kasseskraper for samling av torvstrø på tørkefeltet.

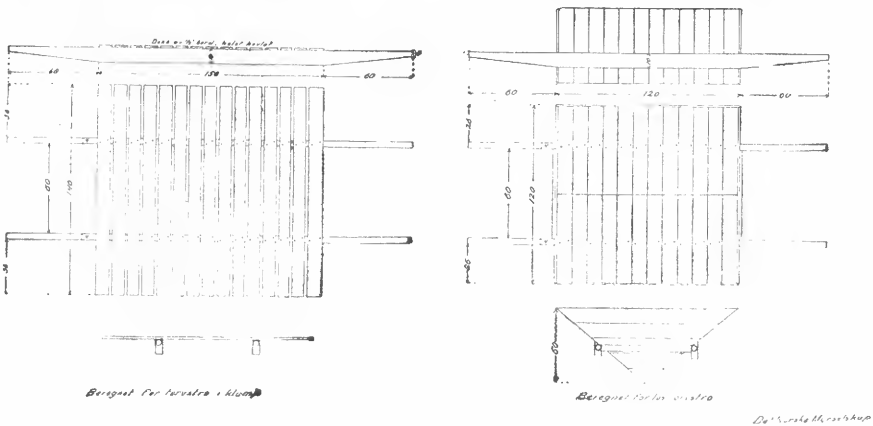

Fig. 5.

Bærebår for tørvstrø.

Metoden passer for distrikter med rimelig nedbør og god vårtørk, men krever stadig pass under tørkingen og innebærer en viss fare for selvantendelse, hvis strøet lagres i større høyder uten å være tilstrekkelig tørt.

2. Harving av torv utlagt på fast bakke.

Strøtorva spas opp og kjøres til tørkeplass i rå tilstand. Tørkeplassen bør helst være en solvendt sandbakke så nær gårdens uthus som mulig. Det er alminnelig å kjøre torva hjem på vinterføre. Så snart den er tint, smuldres den ved å kjøre over med rulleharv. En raker den sammen med rive eller skraper den sammen med kasseskraper når den er tørr nok. Ved å tilvirke strøet på denne måte kan enhver liten myrputt som inneholder strøtorv utnyttes, og det blir billig torvstrø.

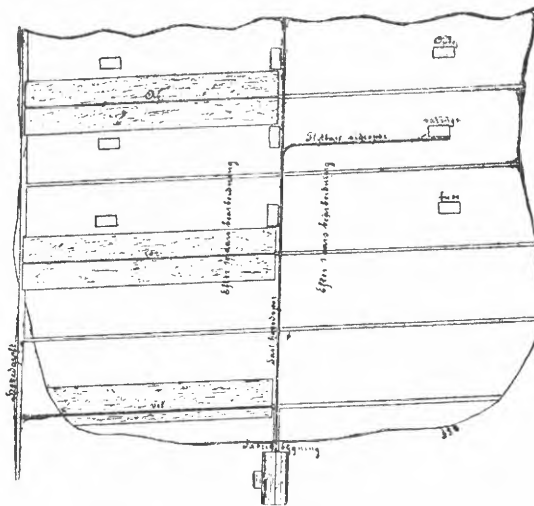

Fig. 6.

Anleggsplan for torvstrølag.

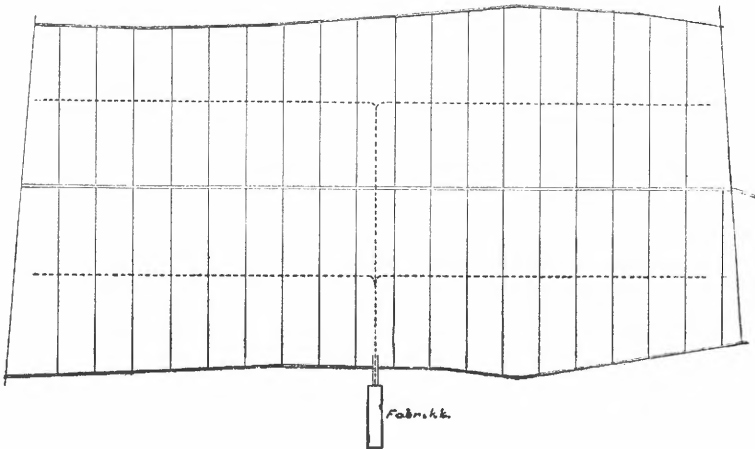
B. Torvstrø laget ved stikking.

Myra må skaffes avløp, og avløpsgrøfta bør helst ligge minst 0,5 m under det dyp det skal stikkes til. Som oftest må det også tas avskjæringsgrøfter (landgrøfter). Disse bør også være dypere enn stikkegrøftene. Stikkegrøftene legges med en innbyrdes avstand av 20 til 40 m, alminneligst 30 m. Jo mindre avstand en tar mellom stikkegrøftene, desto større blir selvsagt produksjonen på myra.

Landgrøftene bør legges så langt inn på myra at en vesentlig får å grave i myrlaget. Det stikkes torv av grøfta, hvorved en nyttiggjør grøftemassen, og omkostningene ved grøftinga blir små eller dekkes helt av den nyttiggjorte strøtorv.

Når stikkegrøftene skal utstikkes, må en ta hensyn til myras form og hellingsforhold, transportarrangementet og beliggenheten av fabrikktomt m. v. Man får også forskjellig anleggsplan etter den form torvstrøet skal ha ved salget, om det skal selges etter den løst revet eller presset i baller. Nedenfor vises en anleggsplan. (fig. 6) for et torvstrølag, hvor strøet selges som klomp, og for en fabrikk som leverer pressede baller (fig. 7).

Stikkingen. Denne kan foregå for hånd eller med motordrevne apparater. Av de siste har det vært prøvd forskjellige typer med sirkelsagblader og etter plogprinsippet, men hittil er en gått tilbake til håndstikkingen ved våre torvstrøanlegg.

Anleggsplan for Torvstrøfabrikk.

Fig. 7.

Til stikkespader brukes alminnelige spader av Sparkjær-modell. Fig. 8 viser til venstre en slik fra Christiania Spigerverk, til høyre en fra Brødrene Zink, Danmark og i midten en alminnelig grøftespade hvor pilen er uthamret, så spaden er blitt plan. Den siste brukes av enkelte torvstrøfabrikker. Spaden må være av så godt stål at den kan holdes skarp som en kniv, og den bør kunne fjære så meget at den tåler noe bøyning.

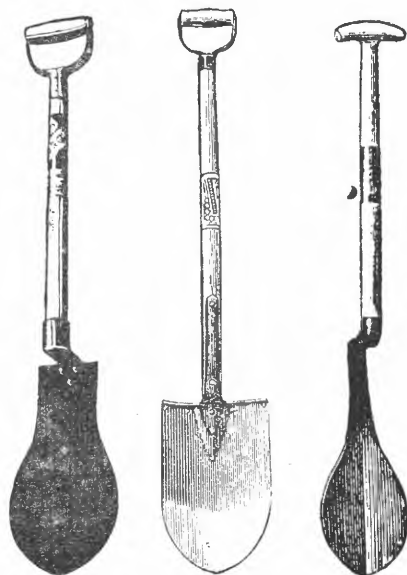

Fig. 8.

Forskjellige typer av stikkespader for torvstrø.

Når det tas opp ny stikkegrøft, har det vært alminnelig å gjøre denne 1,0 m dyp og 1,0 m bred. Da det gjerne betales mer for å opp-ta ny grøft enn for etterfølgende kantstikking, spares en del ved å gjøre den nye grøft 0,5 eller 0,75 m bred. Hvis myra er meget blaut, må en bruke 1,0 m brede stikkegrøfter. Det letter også den etterfølgende stikking om en kan ta den nye grøft 1,2 m dyp.

Torvstykkene gjøres alminnelig 25 cm brede, 33 cm lange for hesjetorv og 40 cm lange for torv som skal krakkes. Tykkelsen retter seg etter hvor lett torva tørker (dens porøsitet), tørkeforholdene på myra, om den ligger åpen for sol og vind eller lunt i skog.

I Østfold stikkes ofte torva 12—15 cm tykk, og torva tørker like hurtig og sikkert som torv på andre kanter av landet som bare er stukket 7 cm tykk. Skal det settes noe generelt mål for tykkelsen, blir dette 8 cm.

Stikkingen går best ved at to mann eller en mann og en gutt arbeider sammen. Den ene står i torvgrava, stikker de horisontale snitt og legger torva opp på grøftekanten, mens den annen — utleggeren — stikker de vertikale snitt og legger torva ut. Til utleggingen brukes best en sekstinet greip. Lengden av torvstykkene må stikkes horisontalt etter myrlagene, ikke — som en ser enkelte steder — vertikalt. Ved at lengden tas vertikalt vil torva holde dårlig sammen, og det vil bli meget spill under tørking og innberging.

De alminnelige utleggingsmåter for torva er:

Flatt utlegg. Det ene torvstykke legges ved siden av det annet i regulære rekker med en tommes mellomrom mellom hvert stykke (fig. 9).

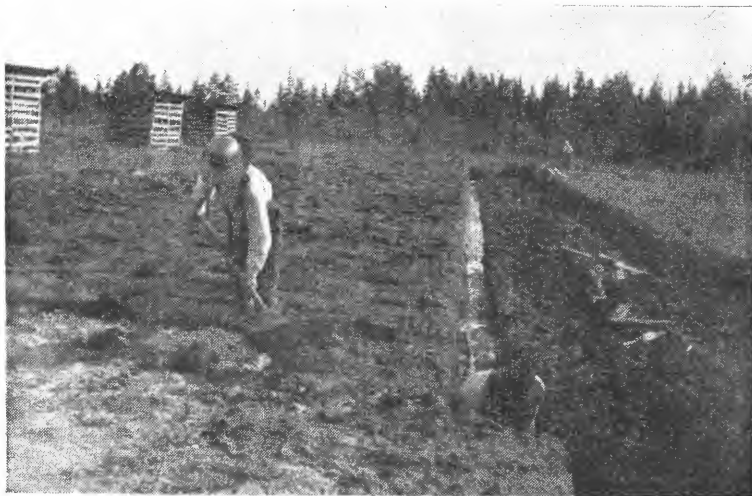

Fig. 9.
Flatt utlegg.

Bredden av utlegget — regnet vinkelrett på stikkegrøftlengden — blir da for torv med 25 cm bredde og stukket til 1,0 m dyp og 0,5 m bred benk:

Med torv av	6	cm tykkelse	blir utlegget	9,0	m
»	»	» 7,5	»	»	» 7,0
»	»	» 10,0	»	»	» 5,5
»	»	» 12,5	»	»	» 4,5
»	»	» 15,0	»	»	» 4,0

Trapperanker (tverranker). Torva legges trappevis med 2" til 4" mellomrom mellom de enkelte torvstykker og i 4 til 6 lag. Dette er en praktisk utlegging av torva som tar liten plass og gir lite spill under senere behandling av torvstykkene (fig. 10).

Klosslegging av torva i ranker langs med torvgrava brukes i forbindelse med hesjing av torva. Legges rankene på gravkanten,

Fig. 10.
Trapperanker.

er det ikke nødvendig å bruke utlegger ved stikkingen. Med noen øvelse greier stikkeren å legge torva i tre rekker i ranken stående i torvgrava (fig. 11).

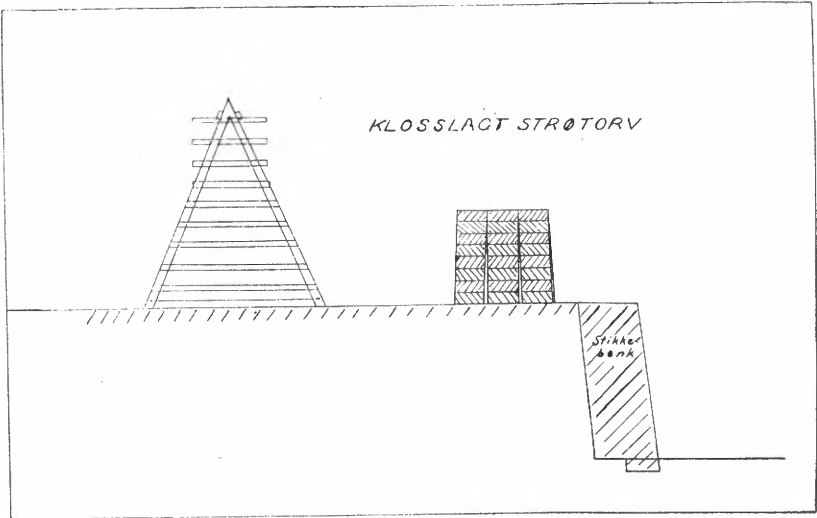
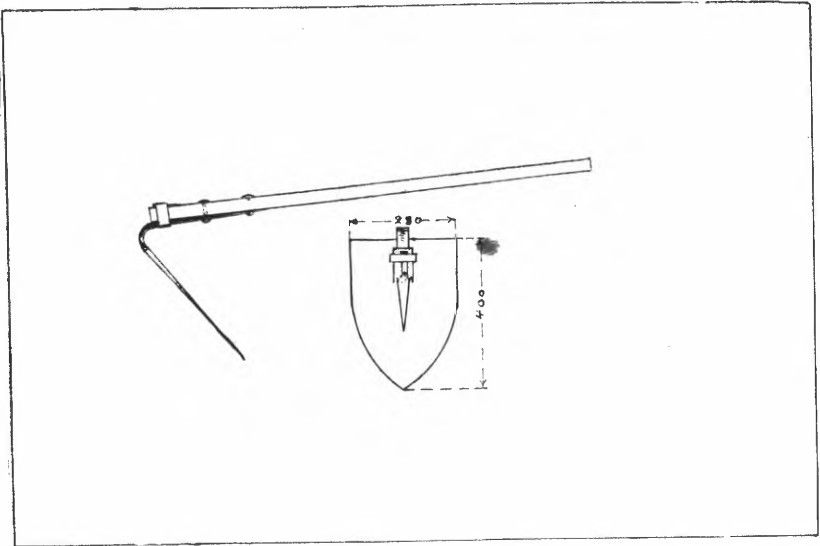

Fig. 11.

Fig. 12.
Spadehakke

C. Opptaing av torvstrø ved flåhakking.

Til dette brukes store spadehakker (fig. 12), og denne form for opptaing brukes alltid i forbindelse med hesjing. Metoden har sin berettigelse hvor en driver med tynt strøtorvlag ovenpå annen myr, og særlig der hvor myra tenkes dyrket etter flåhakkinga. Metoden er meget brukt på Hedemarken. Den passer ikke for større drift.

III. Tørring av strøtorv.

Krakking. Når torva har ligget så lenge flatt utlagt på myra at den har fått en tørr skorpe og holdfastheten er blitt så stor at den kan stå på høykant uten å brette, blir to og to stykker satt mot hverandre med et tredje lagt horisontalt over de to. Det blir også ofte satt et torvstykke mellom de to på høykant. I dårlig tørkevær er denne siste oppsetningsmåte best. Har en derimot skarp vartørk, blir torva hurtigere tørr uten overliggende torvstykke.

Fig. 13.
Krakking.

Kuving. Torva blir sjelden så tørr i krakk at den kan gå inn til fabrikklager eller riverhus. Den kan da ettertørkes i kuver (fig. 14, 15 og 16). Disse er muret opp sylindrisk med litt mellomrom mellom hvert torvstykke. De gjøres både med enkel mur og med torv

Fig. 14.
Kuving av strøtorv.

lagt inne i sylindere, såkalte «fylte kuver». Kuvene gjøres med rette vegger. Det overliggende torvlag skal dekke det underliggende. En godt oppsatt kuve gir en bra ettertørk av torva, en dårlig oppsatt kuve er ofte verre enn ingen. For å få kuvene høyest mulig er en gått over til å mure dem opp med støtte av nedrammet bakhun eller stau-

Fig. 15.
Strøtorvkuve uten forstøtning.

Fig. 16.

Bakhun- eller staurkuve.

rer og surre med brukt emballasjetråd, 2 à 3 surringer utenom tre-stiverne. Bakhun- eller staurkuvene kan gjøres 1,5 m i diameter og 2,0 m høye. Legger en litt bakhun under kuven, klarer disse kuver seg godt for overvintring.

Tørking i trapperanker (se fig. 10). Under vårtørken tørker toppen av disse forholdsvis raskt. En kan når toppen er om-

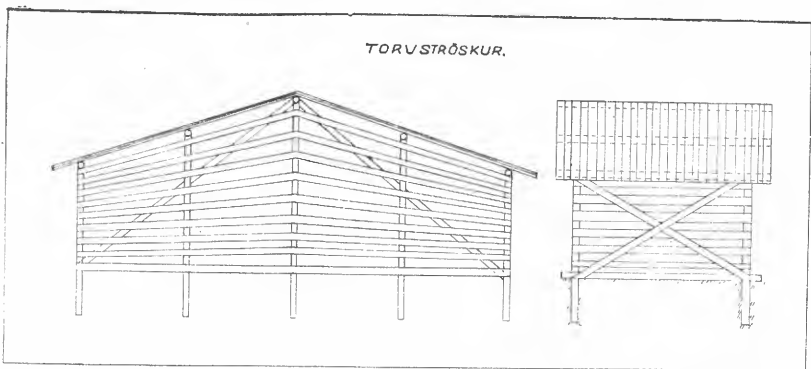

Fig. 17.

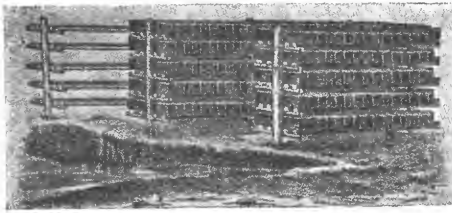

Fig. 18.
Rajehesje.

trent halvtørr, bære denne inn i småskur eller stakk for videre ettertørk av torva, eller en legger om ranken, så den øverste torv kommer underst. Har en riktig gunstig vær kan så etter et par ukers tid rankene kjøres like inn for riving og pressing eller fylles like i småskur på myra, hvis det bare drives med klompproduksjon.

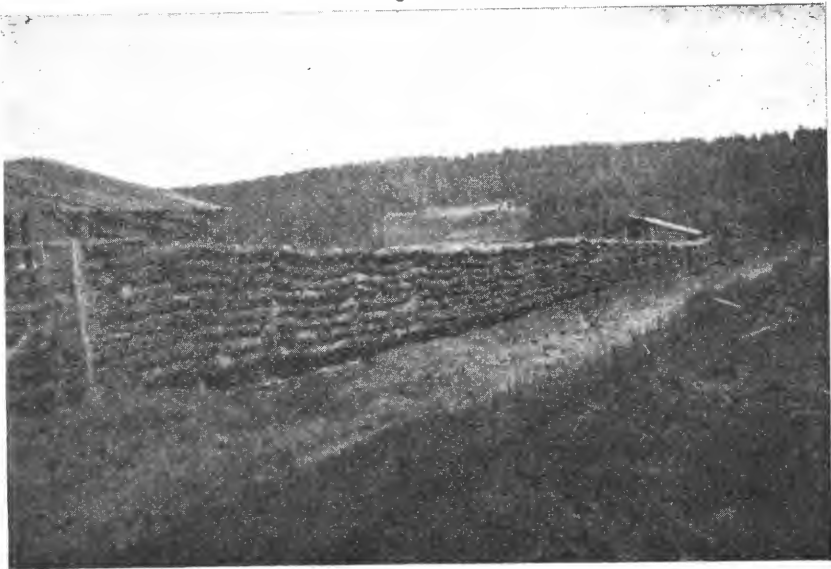

Fig. 19.
Bjaner' torvstrøhesje.

Hesjing. Den sikreste måte å tørke torva på er å hesje den. Hesjingen gir en sikker, jevn drift og forlenger torvsesongen betraktelig. Da en i rimelige somrer kan ta 3 à 4 høstinger pr. hesje, kan en forhøye produksjonen med 3 ganger av hva en klarer med andre tørkemåter da teigene bare kan høstes en gang. Av hesjer finnes mange forskjellige konstruksjoner. Når det er tale om små kvanta som skal tilvirkes, kan brukes raiehesjer (fig. 18), men hvor det gjelder store strømmengder, må en bruke jerntråd som underlag for torva.

Det brukes både stasjonære og flyttbare hesjer. Som stasjonær hesje brukes mest den av landbruksdirektør Bjanes konstruerte (fig. 19.) med litt forandringer. Hva det gjelder om for at disse hesjer (som ofte gjøres 2 à 300 m lange) skal stå, er å få bardunert endestolpene, så

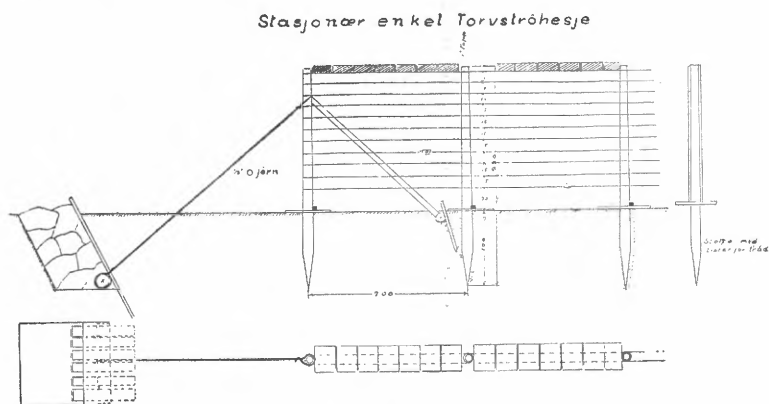

Fig. 20.

disse holder strekket. Til bardunering bør brukes 5/8" rundjern. En har hittil brukt 6 à 8-dobbelt jerntråd, men den holder ikke lenge. Stryker en bardunene med syrefast lakk på den del som skal ned i myra, forlenger dette levetiden.

En billig utførelse av stasjonær trådhesje er vist i fig. 20. Stolpene bør være av hard gran eller furu med ca. 4" topp. Det skjæres et lite spor for hesjetråden på hver side av stolpen, og tråden holdes på plass med krampe. Torvstykket blir altså liggende over 2 tråder. Hvis det ikke kan skaffes så grove stolper, kan en spikre en list på hver side av stolpen (se figuren) og sette sporene for tråden i disse. Når en setter stolpene med 2,0 m mellomrom, er det tilstrekkelig å bruke tråd nr. 12. Torva tørker hurtig på disse hesjer, og de er meget raske å sette opp.

De stasjonære hesjer har den hake at en må transportere torva til hesjen, den flyttbare har den fordel at en kan flytte hesjen til torva. Fig. 21 viser en av forfatteren konstruert hesje. Den gjøres i seksjoner (krakker) av 5,0 m lengde. Hver seksjon er så lett at 2

mann kan bære den. Hesjen kan gjøres lang eller kort etter behov ved å sette til eller ta fra seksjoner, og en kan reparere disse når det er tid etter at kulden er inntrådt, da den ikke har stolper nede i myra. Hesjen er ikke helt billig å framstille. Før krigen kostet den med jerntråd nr. 11 ca. kr. 2,50 pr. løpende meter. Regner en at hesjen holder i 5 år, og at en høster den 3 ganger pr. sesong, belaster hesjeanlegget hver m^3 produsert torv med ca. 16 øre. En kubikkmeter revet strø vil da koste kr. 0,36 i arbeid med påleggingen og forrentning av hesjen.

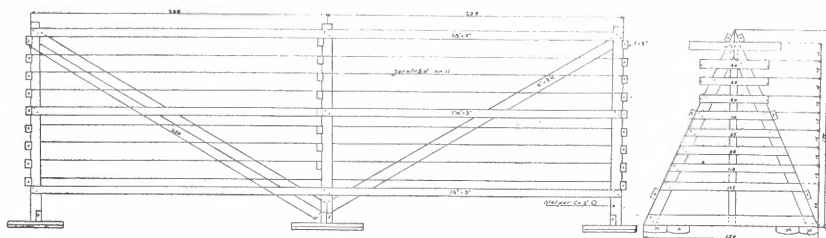

Fig. 21.

Flyttbar torvhesje.

Tørking under tak. Langs med torvgrava ca. 3,0 m fra stikkekannten legges tak på stolper som er nedrammet i myra. Takene gjøres av bokseplater eller 1/2" bord med raier som åser. Husets bredde gjøres ca. 1,5 m, høyden ca. 1,5 m og ca. 2,0 m mellom stolpene. For å hindre stolpene fra å trykkes ned i myra, når det kommer noe snøpress på taket, påspikres bord ved stolpefoten. Torva legges i ranker langs med grava med et par tommers mellomrom mellom torvstykkene. Når torva i rankene har fått et par dagers fortørk, mures den opp i lag under tekket med så stort luftmellomrom mellom torvstykkene som mulig. Det stikkes helst bare $1/4 m^3$ pr. løpende in mellom hver innlegging under taket. Tørkingen går ikke hurtig, men sikkert ved denne tørkemetode. Den største ulempe er arbeidet med å måke av takene for hvert snøfall vinterstid. Skal tekkene stå for snøtrykk, må de gjøres av så grove materialer at de blir for kostbare.

IV. Innberging av torva.

Torvstrøklomp som det ikke er plass til i klompeladen ved fabrikk eller riverhus eller som ikke er tørr nok for riving, må lagres på torvfeltet i stakker eller mindre torvskur. Er torva tørr nok for riving, kan den klosslages i stakken, er den ikke helt tørr, må en mure med luftmellomlag mellom torvstykkene. Stakker som bare skal bli stående over den tørre årstid, kan til nød stakkes uten underlag, men

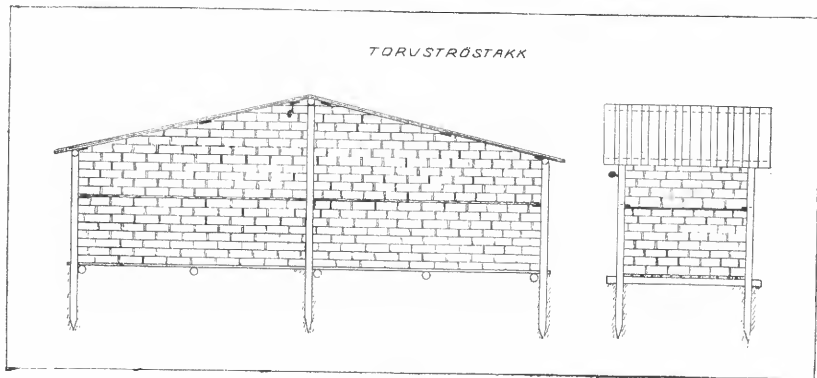

Fig. 22.

en legger da gjerne et enkelt bord under ytterveggene, så torvveggen ikke synker og raser ut. Det bør også legges en bordramme midt i stakken for å binde den. Riskvister gjør omtrent samme nytten. Stakkenes bredde bestemmes av hvor tørr torva er under oppsettingen. For torv som er omkring halvtørr bør ikke stakkebredden overstige 1,5 m, er torva nesten tørr, kan en bruke stakk med 2,0 m til 2,5 m bredde. Til tekking av stakken brukes alminnelig lemmer av 3/4" takbord eller bokseplater (fig. 22). Tekking med impregnert papir er ikke å anbefale. Har en ikke annen tekking å ty til enn papir, må toppen på stakken jevnes godt, derpå legges en bordramme som går ca. 20 cm utenfor stakkeveggen, derpå legges papiret og oppå papiret legges et lag av torvstykker.

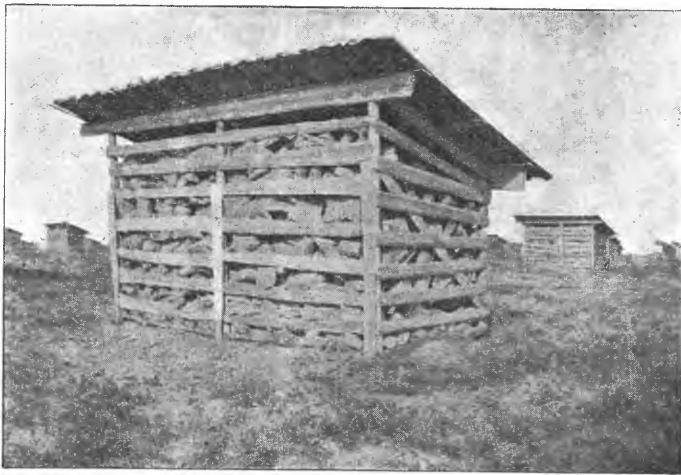

Fig. 23.

Enkelt torvskur.

Fig. 24.

Dobbelt torvskur.

Bedre enn å stakke torva er det å kaste den inn i små skur, hvorav er vist forskjellige typer nedenfor. Det billigste å bygge av disse

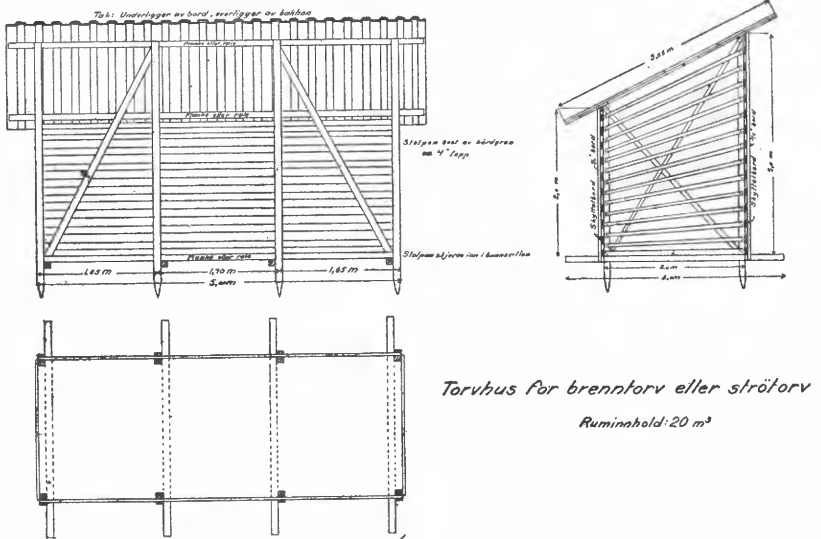

Fig. 25.

er fig. 23. Ved det dobbelte torvskur (fig. 24) utnyttes materialene godt, idet en får midtrommet uten å anvende ekstra stolper. En fyller siderommene med halvtørr torv og lar disse stå et par uker før en fyller midtrommet. Torva som fylles i midtrommet bør være rive-tørr.

Såvel ved stakking som ved berging i småskur gjelder det å ha godt underlag av bord eller raier. Vannet som kommer i torva fra bunnen er nesten mer ødeleggende enn vannet som kommer ovenfra.

Fortsettelse.

OSKE SOM GJØDSEL.

Av myrkonsulent Hans Hagerup.

I notida sitt jordbruk spelar oske som gjødsel lita rolle. Til utfylling av husdyrgjødsel på ein gard har ein under normale tilhøve rikeleg tilgang på kunstgjødsel. Likevel kan det vera rett å minne om at vi i oske har gjødsel som det er verdt å ta vare på og bruke, sjølv om mengda som den einskilde rår over ikkje er så svært stor. Der det vert bruka ved og torv som brennefang i staden for kol og koks, vil det verta meir og verdfullare oske, serleg då av veden. Hjø den einskilde huslyd vil det ikkje verta store mengder, men ta vare på det som vert, alle munar har sitt verd no for tida. Ved fabrikklegg vil det ikkje verta so små kvanta.

Fosfatgjødsel er framleis rasjonera og det vert mindre å få til komande avling enn det var i fjor. Av kali og kalk får ein som før.

Har oske så mykje verd at det er lønt å minne om det, kan ein spyrje. For å kunne gi eit oversyn over mengda oske, måtte ein ha opplysningar over bruket av brennefang. Men her er berre tenkt på å gjø nokre opplysningar om gjødselverdien av oska.

I eldre tiders jordbruk hugsar vi at «bråtebruket» spela ikkje så lita rolle. Her var det oske av brent skog som gav næring til dei jordbruksvekster som vart dyrka. Og den tidlegaste myr dyrking gjekk ut på å flåhakke myra, turke og brenne dette lausmateriale. På den vis vart skaffa høveleg næring til vekstene som vart dyrka for eit år eller meir, alt etter kor mykje som vart brent. Når næringa var oppbrukt, måtte ny brenning til. Begge desse driftsmåtar var ei rovdrift og vart omsider forbode, dei var heller ikkje ufårlege å bruke. Ved ny dyrking av jord vil det mest alltid verta ein del brenning, slikt som skogavfall og mosetuver, og for myrjorda sitt vedkomande vil flåhakking og brenning av det øvste friske moselaget i mange høve vera på sin plass. Det er om å gjera å spreida denne oska og ikkje late den verta liggjande i dungar så regn klumpar den saman og vaskar næringsemna bort.